

Utorak, 12. septembar 2006.

Svedok Milan Babić

Svedok Nenad Novičević

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Optuženi Veselin Šljivančanin nije prisutan u sudnici

Početak u 9.02 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA PARKER: Dobar dan, gospodine. Molim vas pročitajte svečanu izjavu na kartici ispred vas.

SVEDOK BABIĆ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA PARKER: Molim vas, izvolite sedite.

SUDIJA PARKER: Izvolite, gospodine Vasiću.

ADVOKAT VASIĆ: Hvala. Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici.

GLAVNO ISPITIVANJE: ADVOKAT VASIĆ

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dobro jutro, gospodine. Budite ljubazni i recite nam vaše ime i prezime?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Milan Babić.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine, recite nam koja je vaša profesija, gde ste se školovali i kakva je bila vaša karijera?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Moja profesija je bila pilot ratnog vazduhoplovstva JNA, nakon toga Vojske Jugoslavije. Završio sam Vazduhoplovnu akademiju u Zadru. Službovao u Splitu i Batajnici - u Beogradu.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam, gospodine. Recite mi, na kojim ste tipovima letelica leteli za vreme svoje letačke karijere, i da li još uvek letite ili ste u penziji?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Leteo sam na helikopterima različitih tipova a najviše na helikopteru MI8 ili HT40. Trenutno sam u penziji.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li ste leteli i na helikopterima tipa "Gazela"?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Jesam.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Nas interesuje period u 1991. godini i možete li nam reći 1991. godine gde ste bili na službi, odnosno, u kojoj ste jedinici bili pilot helikoptera?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: 1991. godine bio sam na službi na aerodromu Batajnica u 890. helikopterskoj mešovitoj eskadrili. Leteo sam na helikopteru HT40.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam.

ADVOKAT VASIĆ: Samo jedna intervencija na transkript. A, sad je u redu. 890. To je bila druga strana, deseti red.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li je vaša jedinica dobila neki zadatak vezan za transporte sa vukovarskog ratišta?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Pa jedinica je između ostalih zadataka imala i zadatak sanitetskog prevoženja za potrebe mešovite Gardijske brigade ili motorizovane jedinice... Znači, imali smo zadatak da prevozimo ranjenike sa vukovarskog ratišta, odnosno iz sela Negoslavaca, gde se nalazila bolnica.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Kad govorite o transportu ranjenika, možete li reći kakvi su kapaciteti helikoptera kojim ste vi tada upravljali, dakle helikoptera HT40 u odnosu na prevoz ranjenika?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Helikopter HT40 znači mogao je da preveze otprilike 15 do 16 lakših ranjenika, znači koji mogu da, da sede, ili 12 ranjenika na nosilima. To su bile njegove mogućnosti - maksimalne.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li je potreba za vašim... znači, za...za uslugama vaše helikopterske eskadrile bila unapred najavljivana?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: U zavisnosti od situacije, znači jedan helikopter HT40 za potrebe tog sanitetskog prevoženja je bio u selu Negoslavci, a ako je postojala veća potreba, onda se... izdavano je naređenje za poletanje i drugih helikoptera... koji su bili na aerodromu u Batajnici.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li je pored vaših helikoptera na heliodromu u Negoslavcima bilo još helikoptera inače, svakodnevno?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Pa bio je jedan helikopter tipa "Gazela" za potrebe komande i eventualno ako postoji jedan ranjenik koga treba prevesti - da se on preveze iz Negoslavaca, odnosno, te privremene bolnice do VMA.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Budite ljubazni, recite nam - ko je sačinjavao posadu helikoptera HT40?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Posadu helikoptera HT40 sačinjavala su znači dva pilota i jedan letač mehaničar, tako se zove. Ukupno tri člana posade.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Kada ste bili na izvršenju zadataka prevoza ranjenika, od koga ste dobijali ove zadatke da prevezete određenu grupu ranjenika? Da li se sećate?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Pa direktno naređenje smo dobijali od...znači pretpostavljenog komandira, odnosno, posada koja je bila u Negoslavcima - od vazduhoplovnog oficira koji je bio u komandi Gardijske brigade.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Pomenuli ste posadu koja je bila u Negoslavcima. Da li se ta posada u Negoslavcima smenjivala, ili je jedna posada sve vreme bila... u Negoslavcima?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Ta posada se smenjivala. Znači, vršene su smene posada otprilike na tri do četiri dana, ali nije postojalo pravilo. U zavisnosti od raspoloživih ljudi i, i trenutne situacije.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li ste vi ikada helikopterom HT40 prevozili komandanta Gardijske brigade, pukovnika Mileta Mrkšića?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato, da li je on za vreme boravka u Negoslavcima ikada koristio ovaj tip helikoptera za svoj prevoz?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Koliko ja znam, nije.

ADVOKAT VASIĆ: Ja bih zamolio ako može da nam se prikaže dokazni predmet 765. To je ovaj Dnevnik letenja 80. transportne helikopterske eskadrile za tip helikoptera HT40. Juče smo dostavili kopije ovog dokumenta.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine, da li vi pred sobom imate ovaj Dnevnik letenja? Recite mi da li je ovo Dnevnik letenja vaše eskadrile za tip helikoptera kojim ste vi leteli 1991. godine... u Negoslavcima?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Jeste. Da.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Molim vas, ako možete da nam kažete da li su u ovim... u ovom letačkom dnevniku, kao dokumentu, upisivani važni podaci o posadama i letovima helikoptera iz perioda o kome govorimo?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: U ovaj Dnevnik letenja znači, upisivani su osnovni podaci iz pla...plana letenja, odnosno: izvršeni letovi, vreme poletanja, vreme sletanja, trajanje leta, broj prevezenih putnika, prezimena članova posade i mislim, broj helikoptera koji je izvršavao zadatak i broj vežbe koja podrazumeva brojčani, da kažem, naziv vežbe, da se ne bi pisalo, ne znam... to je i... da kažem, kao šifra vežbe koja se izvršavala.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Recite mi, ovaj dokument koji se čuva dugo i zapravo je dokument na osnovu koga se za pojedinu letilicu utvrđuje, je l' tako, broj sati koliko je ona korišćena, kao i posada koja je na njoj letela?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Pa tako je. Znači, i za letilicu i za pilote, jer nakon upisivanja u Dnevnik letenja, na osnovu tog dokumenta, piloti u svoju ličnu evidenciju letačku unose iste te podatke da su izvršavali let, i sve se to overava... od nad... nadležnog starešine.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: U vreme o kome sada govorimo, na kojem ste položaju vi bili u ovoj eskadrili? Jeste li bili samo pilot helikoptera ili ste imali još neku dužnost?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Imao sam dužnost komandira helikopterskog odelenja.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Budite ljubazni, pogledajte sada upis za 21. jedanaesti 1991. godine u ovom Dnevniku letanja.

ADVOKAT VASIĆ: To je stranica 1D04-0047 na BHS-u. A na engleskoj verziji... to je stranica 1D04-0063.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Vidite li ovaj unos za let koji je izveden od 8.00 časova do 9.35 časova? Da li je vaša posada letela na ovom letu?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Jeste, ja sam bio vođa posade.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ovaj let je obavljen na kojoj relaciji, da li znate?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Znam. Na... znači, poletanje je bilo sa aerodroma Batajnica, fudbalsko igralište u selu Negoslavci, nakon toga smo preleteli za... na heliodrom VMA, Vojno-medicinske akademije, i nakon toga se vratili u... na aerodrom Batajnicu.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Već ste nam rekli, ali pitaću vas ponovo, da li ste ovim letom toga dana prevozili pukovnika Mileta Mrkšića, helikopterom kojim ste vi pilotirali?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Kao što sam već rekao, ne.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li ste pukovnika Mrkšića znali od ranije?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li nam možete reći kako ste ga znali?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Pa, susretali smo se u selu Negoslavci, i znao sam ga kao komandanta Gardijske brigade, pošto sam jedno vreme i ja boravio kao dežurna posada u selu Negoslavci.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li se sećate, da li je u vreme kada ste vi poletali iz Negoslavaca toga dana prema Beogradu, da li je poleteo još neki helikopter sa heliodroma na fudbalskom igralištu koje ste spomenuli, u to vreme?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: U to vreme kada sam ja bio, ne.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam, gospodine.

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, ja nemam više pitanja za ovog svedoka.

SUDIJA PARKER: Hvala vam, gospodine Vasiću.

ADVOKAT BOROVIĆ: Časni Sude, hvala. Odbrana Miroslava Radića nema pitanja.

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Boroviću.

ADVOKAT LUKIĆ: Dobro jutro, poštovani Sude. Nemamo pitanja za ovog svedoka.

SUDIJA PARKER: Hvala, gospodine Lukiću. Izvolite, gospodine Moore.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC MOORE

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li ste već svedočili pred nekim Sudom?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Molim vas, recite nam kada je to bilo?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Jako davno. Sigurno pre jedno desetak godina, ako ne i više.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Ovom Sudu je dostavljen dokument. Da li možete da me pogledate na trenutak? Hvala. Dobili smo dokument koji nosi vaše ime i datum rođenja i iskaz koji ste dali pred Sudom. Kada ste prvi put razgovarali sa advokatima pukovnika Mrkšića?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Prvi put? Pa ne znam da li... prošle godine, ali ne znam da li ima godinu dana. Ne mogu se setiti tačnog... datuma.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: A kada ste stigli ovde u Hag kako biste učestvovali na ovom suđenju?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: 9. devetog ove godine.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li mogu da vam pročitam šta piše u ovom rezimeu? Tu se navodi vaš datum rođenja. Piše da ste vi leteli helikopterom ML ili MI8: "21. novembra 1991. godine u jutarnjim satima oko 8.00 časova, svedok je zajedno sa kopilotom prevezao majora Tešića, Vujovića i dva ranjenika iz Negoslavaca u Beograd. On će svedočiti da pukovnik Mrkšić nikada nije leteo helikopterom MI8, nego je isključivo leteo helikopterima tipa "Gazela". Da li se sećate gospodina Miroaljuba Vujovića, da je on leteo s vama 21. novembra?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Ne bih mogao da se setim. Ne poznajem...

TUŽILAC MOORE – PITANJE: On je naime, svedočio pred Vojnim sudom u Beogradu 2001. godine i tada je rekao da je leteo helikopterom ujutro 21, novembra iz Negoslavaca za Beograd. Sasvim je očigledno da je to morao da bude vaš helikopter?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Moguće da je bio. Ne kažem da nije. Ali ja dotičnoga ne poznajem i ne mogu potvrditi da je on bio u helikopteru.

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, imam samo jedan prigovor....

SUDIJA PARKER: Izvolite, gospodine Vasiću.

ADVOKAT VASIĆ: ... koji proizilazi od dos... oddosadašnje prakse, koju je podržavao gospodin Moore a to je da... da ne možemo predočiti iskaz određenog svedoka i pitati svedoka šta misli o iskazu tog konkretnog svedoka.

SUDIJA PARKER: Žao mi je, gospodine Vasiću, ali ne znam šta želite da kažete? Koji je vaš argument? Ovo je unakrsno ispitivanje, ne glavno ispitivanje. A tokom unakrsnog ispitivanja ukoliko se pojavi neka poteškoća ili razlika između iskaza i onoga što je zapisano u iskazu, sa tim svedok može da se suoči. Zapravo, ovde se svedok suočava sa rezimeom koji je dostavljen Tužilaštvu a koji može da sadrži nešto što svedok govori ili ne. Njemu se postavljaju pitanja o pouzdanosti tog rezimea i da li se seća onoga što je sadržano u njemu. Meni se to ne čini spornim.

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, slažem se potpuno.

SUDIJA PARKER: Vrlo ste velikodušni jutros, gospodine Vasiću. Možemo da nastavimo obojica u tom duhu.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Kada je taj svedok svedočio, rekao je da je putovao sa pukovnikom Mrkšićem i majorom Tešićem. Da li možete sada da nam objasnite kako to može da bude? A pre nego što odgovorite, da bi bio pošten prema vama, da je pukovnik Mrkšić u dva navrata naveo da je putovao ujutro i da je jednom od tih prilika rekao takođe da je putovao helikopterom - kada je išao prema Beogradu na važan sastanak? Da li možete da sada objasnite kako to da vi tvrdite da Mrkšić nije putovao, kada on sam tvrdi da jeste putovao a osim toga i još jedan putnik, koji je bio u tom helikopteru i koji je putovao, tvrdi da je Mrkšić bio u helikopteru? Možda ste zaboravili?

SUDIJA PARKER: Gospodine Moore, moram da kažem da bi moralo da se doda uz vaše komentare da su iskazi o tome na koji način je pukovnik Mrkšić putovao, različiti. Ali kao što ste rekli, on je sam dao iskaz. Da.

TUŽILAC MOORE: Hvala vam puno.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li je moguće da ste sa protokom vremena jednostavno zaboravili na tu činjenicu? Da li možemo tako da kažemo?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Ne. Samo da objasnim. Ja sam izjavio da pukovnik Mrkšić nije leteo sa mnom, znači helikopterom kojim sam ja upravljao, znači uopšte. I to helikopterom tipa HT40. Da li je on leteo sa nekom drugom posadom na tom helikopteru, ili je leteo helikopterom tipa "Gazela", ja to ne znam. Ali znam sigurno da pukovnik Mrkšić nikad nije leteo helikopterom kojim sam ja upravljao. Ni tada, ni ranije, ni kasnije.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Dobro. Hajde onda da pogledamo neke od dokumenata koje imamo. Vi ste dobili svežanj dokumenata. Reč je o dokaznom predmetu

broj 764. Nadam se da se dobro sećam broja dokaznog predmeta. Mislim da se to odnosi na helikopter tipa "Gazela". Da li imate to pred sobom na ekranu?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Dozvolite mi da vidim da li moj engleski prevod odgovara originalnom dokumentu na BHS-u. Napravimo malu probu. Možemo li da pogledamo u 19. novembar? Piloti bi trebalo da budu Minić i Nikolić. Da li i kod vas tako piše? Da li je pred vama to na ekranu? Kod vas su dokumenti.

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Ne, ne. Nije na ekranu. Ne piše. Samo je prva strana tog dokumenta.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Pa nadam se da ćemo je uz malo sreće i dobiti uskoro.

TUŽILAC MOORE: Da li postoji verzija na papiru za svedoka ili moramo da se koristimo *e-courtom*?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Sada vidim na ekranu.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala vam puno. Da li možemo da proverimo? 19. novembra, H45, 982, Minić i Nikolić. Je li tako? Zatim imamo broj 300, BT- Kovin i onda u 15.35 časova uzletanje i u 16.00 časova sletanje. Da li imate to? Da li vidite gde je to?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da li se ovo odnosi na helikopter tipa "Gazela", koji je uobičajeno bio stacioniran u Negoslavicima?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: To se odnosi na hal... helikopter tipa "Gazela", ali ne mogu da... po ovome što je na ekranu, znači helikopter je bio na aerodromu Batajnica, jer je ovo... ova oznaka BT znači Batajnica, i leteo je za aerodrom Kovin. I znači, u ovoj drugoj rubrici da se u 17.00 vratio sa aerodroma Kovin za aerodrom Batajnica.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Pogledajmo ovaj Dnevnik letenja, jer ovaj dokument se odnosi na jedan helikopter, zar ne?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Objasnite mi onda molim vas 19. i 21. novembar. Kako pravite razliku između helikoptera?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Znači, prva kolona je tip helikoptera, H45 je oznaka za helikopter tipa "Gazela", a 8 na primer, 92 je broj helikoptera koji on nosi na, na svom repu, trupu i predstavlja, da kažem, njegovo lično ime. Znači, drugi helikopter istog tipa ima drugi broj, i tako redom koliko... Tako pravimo razliku između helikoptera.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Dakle, ako pogledamo 19. novembar, kao primer, to je "Gazela" H45. Imamo ono što bih ja nazvao identifikacionim brojem helikoptera, to je 892, i imamo ovaj helikopter koji je leteo iz Minića... kojim su upravljali Minić i Nikolić.

Išao je iz Batajnice za Kovin, i zatim se iz Kovina vratio za Batajnicu. Dakle, to je jedan helikopterski let, zar ne?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Ne, to su dva leta. Jedan do Kovina, i drugi iz Kovina za Batajnicu.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Puno vam hvala. Pogledajmo sada helikopter 892. Dakle, helikopter 892 19. novembra leti za Batajnicu. Da li se slažete sa tim? Pretpostavljam da se slažete?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: 19. da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Sledeći let je 21. novembra, to ovde piše. I zatim piše BT, TOP, i TOP za Negoslavce. Da li je to tačno?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Pretpostavljam da jeste.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Želeo bih sada da pogledamo veći helikopter, onaj kojim ste vi leteli. On je mogao da vozi najmanje četiri putnika. Vi ste rekli da može 15 do 16, u zavisnosti da li su ranjeni ili ne. Vi ste nam govorili o putnicima. Koliko je putnika letelo tim većim helikopterom 21. novembra ujutro?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Pa iz ovog Dnevnika letenja ja ne mogu sada da se setim ali pretpostavljam da je podatak koji je ovde upisan, tačan. Letelo je četiri putnika.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Kako na osnovu ovog dokument vidite da su bila četiri putnika? Da li možete molim vas, to malo da nam objasnite?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Ja bih mogao da vam objasnim zato što... ili da pokažem ovo što ja imam kod sebe. Znači, knjiga, Dnevnik letenja, u stvari izgleda ovako.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: I onda znači u produžetku na jednoj stranici je let, vreme i onda se to produžava, mislim, oznaka L u koloni 19, znači letova, znači tri leta, i P - to su putnici, četiri.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: A šta označava M?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Znači materijal, teret.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Znači, kada nam kažete da na osnovu Dnevnika ne možete da se setite koliko je bilo putnika, već pretpostavljate da je informacija koja je ovde uneta tačna. To znači da se vi toga ne sećate, već se podsećate na osnovu ovog dokumenta - da su bila četiri putnika?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Ja na osnovu ovog dokumenta vidim da je bilo četiri putnika, a ja se ne mogu setiti da li je to tačno. Ali nema razloga da podatak koji je upisan bude netačan. To je pisano na taj dan kad... kad je izvršavan let i...

TUŽILAC MOORE: Časni Sude, molim za trenutak strpljenja.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Dakle, ovde se ne govori o imenima putnika, nego o broju putnika. Da li je to tačno?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Puno vam hvala.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Nemam više pitanja. Puno vam hvala.

SUDIJA PARKER: Gospodine Vasiću?

ADVOKAT VASIĆ: Hvala, časni Sude. Samo nekoliko pitanja u ovom dodatnom ispitivanju.

DODATNO ISPITIVANJE: ADVOKAT VASIĆ

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Babiću, možete li nam najpre objasniti šta znače letovi koji se upisuju u Dnevnik letenja? Koje su... Šta podrazumeva dakle ovaj pojam "letovi", jer vidimo ovde da ste 21. jedanaestog, kažete, imali tri leta?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Letovi podrazumevaju znači od momenta odvajanja helikoptera od zemlje, do narednog dodirivanja zemlje. Znači, ako sam ja ovoga dana poleteo sa aerodroma Batajnice u Negoslavce, to je jedan let. Iz Negoslavaca za VMA - drugi let, i povratak sa VMA na aerodrom Batajnicu bi bio treći let.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Rekli ste da ste sletali na VMA? Da li ste na VMA sletali samo onda kada ste u helikopteru imali ranjenike koje ste prevozili? Je l' to bila... bio razlog sletanja na VMA?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li na osnovu toga možemo reći da ste i ovaj put imali ranjenike 21. jedanaestog 1991. godine, jer kažete da ste sleteli na VMA?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Uglavnom, kao što sam rekao, helikopter HT40 je bio namenjen za prevoženje ranjenika, i svi zadaci koji su izvršavani tad, bili su za to namenjeni. Što ne znači da pored ranjenika nije bilo i drugih osoba, starešina, vojnika - koji nisu bili ranjeni, koji su koristili, znači... let da se prevezu eventualno do Beograda, i obratno.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ali da li vi iz vašeg letačkog iskustva nam možete reći da li su se komandanti: brigada, armija, korpusa na izvrš... na izvršenje svog zadatka vozili svojim helikopterom, ili zajedno sa ranjenicima?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Oni su u zavisnosti...

TUŽILAC MOORE: Ulažem prigovor na ovo pitanje. Ovo je konkretna situacija. Odnosi se na let za Beograd, a sve ovo sada je špekulisanje u vezi ponašanja pre ili kasnije.

SUDIJA PARKER: Gospodine Moore, mi ćemo tome da dodelimo težinu, a ovo nije pitanje koje se tiče prihvatljivosti.

SUDIJA PARKER: Nastavite gospodine Vasiću.

ADVOKAT VASIĆ: Hvala.

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Hoćete li ponoviti sad, malo me ovo...

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Interesuje me: u... u vašoj letačkoj karijeri...

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Da?

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE:... gde ste vozili i komandante brigada i komandante viših formacija, da li su se oni na izvršenje zadatka odvozili helikopterom, svojim helikopterom koji im je bio na raspolaganju, ili su koristili helikopter kojim su se prebacivali ranjenici ili kojim se prebacivala oprema ili slično?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: U principu, komandanti su se prevozili... ako je sa njima išao samo jedan pratilac, prevozili su se helikopterom tipa "Gazela". U slučaju da, da je išla veća grupa komande, samo u toj situaciji oni su se prevozili, znači, sa... ostalim članovima svoje komande - sa većim helikopterom. Ako su išli pojedinačno ili sa jednim pratiocem, onda su išli helikopterom tipa "Gazela".

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Helikopter tipa "Gazela" može da primi koliko putnika, da li znate?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Znam, pošto sam leteo i taj helikopter, između ostalih. Može da primi dva člana posade i tri putnika. Znači: pilot, letač mehaničar i maksimalno tri putnika.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li je moguće da posada da, da... u takvu letilicu uđe samo pilot i četiri putnika?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Moguće je...

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li je to po propisima?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Jeste po propisima, ako krajnja tačka odredišta bude aerodrom, i da ima helikopter odgovarajući prihvata tehničkog osoblja na aerodromu.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Recite mi kada ste vi poleteli na ovaj zadatak 21. jedanaestog, da li se sećate da li je na heliodromu u Negoslavicima tada bila jedna... jedan helikopter tipa "Gazela", koji je mogao biti upotrebljen?

SVEDOK BABIĆ – ODGOVOR: Pa ja ne mogu izričito da tvrdim da, da je bio tamo ali... kol'ko, kol'ko se ja sećam, tamo je bio i helikopter... MI8 i helikopter "Gazela". Ali ne mogu biti 100 posto izričit.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam gospodine Babiću. Ja nemam drugih pitanja za vas.

ADVOKAT VASIĆ: Hvala, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Pitam se da li biste mogli da pomognete Pretresnom veću u par stvari, molim vas?

Prvo H40, to je taj transportni helikopter srednje veličine, je li tako?

SVEDOK BABIĆ: HT40 je srednji transportni helikopter, koji u zavisnosti od varijante, nosi od 15 do jedne varijante kad se skinu određeni delovi - 24 putnika.

SUDIJA PARKER: Ko je proizvođač tog helikoptera? Da li vam je poznato?

SVEDOK BABIĆ: Ruske je proizvodnje.

SUDIJA PARKER: A koja je fabrika proizvela taj helikopter?

SVEDOK BABIĆ: Ne bih znao. To ne znam.

SUDIJA PARKER: Da li je imao neko tipično ime koje je korišćeno? Kako ste ga zvali, HT40 ili se neki drugi tipični naziv koristio?

SVEDOK BABIĆ: Ruski naziv je MI8 a naš, znači kod nas je bio evidentiran kao HT što u... što bi se... je skraćenica od helikopter transportni i oznaka 40.

SUDIJA PARKER: "Gazela" je H45, zar ne?

SVEDOK BABIĆ: To je jedna od varijanti helikoptera tipa "Gazele", jer u tadašnjoj, tadašnjem ratnom vazduhoplovstvu bila je i helikopter "Gazela" koji je nosio oznaku H42. Znači, po izgledu potpuno isti helikopter, samo je... imao nešto slabiji motor. Razlika je u motoru. Sve ostale karakteristike su iste ili slične. A spoljni izgled je isto imao naziv "Gazela".

SUDIJA PARKER: A ko je... ili koja fabrika je napravila helikopter "Gazela"?

SVEDOK BABIĆ: Helikopter je francuske proizvodnje, odnosno kod nas je proizvodio i "Soko" iz Mostara, tako da pretpostavljam da je većina "Gazela" koje su bile u upotrebi u ratnom vazduhoplovstvu u našoj zemlji bio proizveden u fabrici helikoptera i aviona u Mostaru, "Soko Mostar".

SUDIJA PARKER: Dnevnik letenja za "Gazelu", koji ste pogledali, to je dokazni predmet broj 764, tu piše da ima i H42 i H45. Dakle, to je Dnevnik letenja koji se odnosi na oba tipa "Gazele", zar ne?

SVEDOK BABIĆ: Tako je. Zato što su oni praktično isti helikopter koji samo ima različitu oznaku i kažem, vrlo malu razliku u snazi motora, tako da se to podrazumevalo kao isti helikopter, ali su imali... jedni su imali oznaku H42, a drugi H45.

SUDIJA PARKER: Da. A ovaj Dnevnik letenja je Dnevnik letenja 890. eskadrile, zar ne?

SVEDOK BABIĆ: Tako je. Zato što je ona u svom sastavu imala više tipova helikoptera.

SUDIJA PARKER: Molim vas da pogledate Dnevnik letenja za "Gazelu" za letove za 21. novembar. Da li to imate pred sobom?

SVEDOK BABIĆ: Na ekranu da.

SUDIJA PARKER: Hvala. Tu vidimo letove dva H45. Jedan je broj 893 a drugi je broj 892, od 21. novembra. Da li je to tačno?

SVEDOK BABIĆ: Da.

SUDIJA PARKER: Broj 892 izgleda da je poleteo u 8.00 časova, da je leteo 40 minuta od Batajnica ka Topčideru i onda ka Negoslavcima, zar ne?

SVEDOK BABIĆ: Da.

SUDIJA PARKER: A ako sam dobro razumeo, Topčider je u Beogradu?

SVEDOK BABIĆ: Da.

SUDIJA PARKER: Aerodrom Batajnica je u području Beograda?

SVEDOK BABIĆ: Aerodrom Batajnica je jedno 20 kilometara od Beograda prema severu.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. I za broj 892, 21. novembra nije bilo drugih letova na osnovu ovog dnevnika, zar ne?

SVEDOK BABIĆ: Tako je.

SVEDOK BABIĆ: Molim vas, pogledajte sada 22. novembar, sledeći dan. Opet imamo broj 892, piše da je bilo tri leta, a da jedan let je bio storniran?

SVEDOK BABIĆ: Nije bio storniran. To je prekinut zadatak. Znači, poleteli su i zbog... nekih razloga su izvršili sletanje. Prekinuli su zadatak.

SUDIJA PARKER: Prvi let, izgleda da je to ovaj, prvi je unet u 8.00 časova, pilot je bio Milošević, a Nikolić je bio kopilot. Da li je to tačno?

SVEDOK BABIĆ: Nikolić je bio mehaničar. To je letač mehaničar. Helikopter tipa "Gazela" leti sa jednim pilotom i jenim mehaničarem.

SUDIJA PARKER: Da li je to bio let od Batajnice ka Dedinju?

SVEDOK BABIĆ: Mislite na ovaj prekinuti za... zadatak?

SUDIJA PARKER: Ne, mislim na prvi let u 8.00 časova? Na prvi let 22. novembra?

SVEDOK BABIĆ: To je bio let znači od Batajnice do Dedinja. Tako se vidi iz dnevnika.

SUDIJA PARKER: Ono što interesuje Pretresno veće jeste kako je helikopter od Negoslavaca došao 21. novembra, dakle poslednjim letom u Batajnicu, da bi tu bio za svoj prvi let 22. novembra?

SVEDOK BABIĆ: To ja ne znam. Tu ne mogu da vam pomognem.

SUDIJA PARKER: Izgleda da onda mora da je to bio let koji nije zaveden u dnevnik, zar ne?

SVEDOK BABIĆ: Ili da je... moguće da je greška u upisivanju brojeva.

SUDIJA PARKER: Hvala vam na tome.

SUDIJA PARKER: Gospodine Vasiću, da li želite da postavite još neko pitanje koje proizilazi iz ovoga?

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, sledeći svedok mislim da ima više kontakta sa ovim pitanjem, pa ćemo njega pitati. Sledeći svedok je upravo Novičević Nenad, tako da ću iskoristiti tu priliku kada on bude svedočio. Hvala vam.

SUDIJA PARKER: Hvala, gospodine Vasiću. Gospodine, biće vam drago da čujete da je ovim završeno vaše ispitivanje. Pretresno veće vam je zahvalno na vašoj pomoći. I sada ste slobodni i možete da se vratite svom svakodnevnom životu. Puno vam hvala.

SVEDOK BABIĆ: Hvala i vama.

(svedok napušta Sudnicu)

SUDIJA PARKER: Dok ne dođe sledeći svedok, rečeno mi je gospodine Vasiću, da postoji greška u transkriptu u mom pitanju. Na stranici 18, u redu 25 pitanje je bilo - da nije zavedeno u dnevniku?

ADVOKAT VASIĆ: Da, časni Sude. Pitanje je bilo "da nije zabeleženo u dnevniku". Hvala vam.

SUDIJA PARKER: Gospođo Tapušковиć?

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Časni Sude, dok čekamo svedoka, Odbrana optuženog Miroslava Radića htela bi da raščisti jedno pitanje koje je juče potegnuto. A u pitanju je oslobađanje svedoka optuženog Radića od čuvanja vojne tajne. I juče se vama cenjeni kolega Moore obratio na tu temu. Vi ste nas uputili da mi to između sebe u nekim sporazumima i komunikaciji razrešimo. Želeli bismo da obavestimo i vas i kolegu tužioca da su svi svedoci, odnosno četiri svedoka optuženog Miroslava Radića dobili oslobođenje od čuvanja vojne tajne. Datum je 7. septembar. Mi smo takvu informaciju dobili, i moramo da kažemo da se na neki način osećamo vrlo neprijatno iz razloga što se pred Pretresno veće iznose stvari pre nego što se nekim drugim kanalima provere informacije koje su potrebne stranama i mislim da bi i u buduće trebalo prvo dobro proveriti informacije i saznanja, pa tek onda to iznositi pred Pretresno veće, da se ne bi unosila zabuna o aktivnostima koje preduzimaju timovi Odbrane. Samo toliko. Hvala.

SUDIJA PARKER: Gospodine Domazet?

ADVOKAT DOMAZET: Časni Sude, jedno drugo pitanje pre nego što uđe sledeći svedok. Dužan sam da obavestim Sud, ali bih molio ako možemo za trenutak da pređemo na poluzatvorenu sednicu?

(svedok ulazi u Sudnicu)

svedok Nenad Novičević

SUDIJA PARKER: Molim da svedok sedne na trenutak.

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, vratili smo se na otvorenu sednicu.

SUDIJA PARKER: Gospodine, budite ljubazni, ustanite i pročitajte svečanu izjavu na kartici.

SVEDOK NOVIĆEVIĆ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA PARKER: Puno vam hvala. Izvolite, sedite.

SUDIJA PARKER: Izvolite gospodine Vasiću.

ADVOKAT VASIĆ: Hvala, časni Sude.

GLAVNO ISPITIVANJE: ADVOKAT VASIĆ

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dobar dan gospodine. Recite nam molim vas vaše ime i prezime?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Dobar dan. Ja sam Nenad Novićević.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Recite nam, za vreme vaše službe u JNA, koju ste školu završili i na kojim ste funkcijama bili?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Završio sam Vazduhoplovnu vojnu akademiju. Posle završetka škole, bio sam instruktor letenja u školskom centru. Posle toga sam bio u Izviđačkoj eskadrili za izviđanje i vezu. A od 1989. godine bio sam u sastavu Transportne eskadrile u Batajnici.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Budite ljubazni, recite nam, o kojoj se to eskadrili radilo u kojoj ste bili od 1989. godine? Da li ona ima neki svoj naziv ili broj?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: To je bila 890. mešovita transportna eskadrila u sastavu 138. transportne brigade.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Rekli ste nam "mešovita eskadrila". Šta to znači? Da li nam možete pojasniti?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Pa to znači da je imala dva odeljenja transportnih helikoptera MI8 i jedno odeljenje lakih izviđačkih, odnosno transportnih helikoptera "Gazela" SA341.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Kada ste pomenuli ovo jedno odeljenje lakih helikoptera, transportnih helikoptera tipa "Gazela", da li nam možete reći koji su tipovi helikoptera ulazili u ovo odeljenje u to vreme kada ste vi tamo bili pilot?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Nisam razumeo pitanje?

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li... da li je u odeljenju helikoptera tipa "Gazela" bilo... bio samo jedan tip helikoptera ili je bilo više tipova helikoptera, u zavisnosti od snage motora?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: A, na to mislite. Da. Bila su dva tipa. Bila je SA341 i SA342. Znači, jedan je sa 600 konja motorom, a razlika je u tome, a drugi je imao 900 konja... motor... snage.

ADVOKAT VASIĆ: Ja bih molio da nam se pokaže dokazni predmet broj 764. To je Dnevnik letenja 80. transportne helikopterske eskadrile za tip helikoptera "Gazela".

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ja mislim da i vi gospodine imate pred sobom. Okrenite molim vas prvu stranu.

ADVOKAT VASIĆ: To je stranica koja ima referencu 1D04-0080 na BHS-u i na engleskom je to stranica 1D04-0086.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ovde iznad... ispod oznake eskadrile, stoji oznaka H42 i H45. Da li nam možete reći šta to znači?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: H42 je vojna oznaka za SA341 "Gazelu", a oznaka H45 je oznaka, vojna oznaka za helikopter SA342. To je ovaj sa snagom motora od 900 konja.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li to znači da su u ovom dnevniku letenja vođeni podaci za oba ova tipa helikoptera marke "Gazela"?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Recite mi, za vreme vašeg pilotskog staža na kojima ste vi tipovima helikoptera leteli?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Ako mislite na... na H42 i H45, na obadva... sam leteo.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Nas interesuje 1991. godina. Gde ste, u kojoj jedinici vi leteli 1991. godine?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: U 890. transportnoj.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: I na kom tipu helikoptera?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: H42 i H45.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Nas interesuje dešavanje 1991. godine vezano za vukovarsko ratište. Da li ste, da li je vaša jedinica, vaša eskadrila dobila neki zadatak u odnosu na vukovarsko ratište, i posebno na potrebe Gardijske motorizovane brigade?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Da, jeste. Mi smo davali Gardijskoj brigadi vazдушnu podršku, po pitanju prevoženja starešina i po pitanju transporta ranjenih.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li nam možete reći, koji su helikopteri korišćeni za ovaj zadatak podrške, transportne podrške Gardijske motorizovane brigade?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Ako mislite na koje tipove, svi tipovi koji su leteli u eskadrili. To znači MI8 i "Gazele".

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato koliko je letilica bilo na raspolaganju Gardijskoj motorizovanoj brigadi za ove potrebe?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Toga se baš tačno ne sećam, ali znam da je u Vukovaru, u mestu Negoslavcima, na igralištu smo imali uvek jednu "osmicu" i uvek jednu "Gazelu".

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: S obzirom da ste vi, rekli ste nam, pilotirali ovim helikopterom marke "Gazela" i to sa oba tipa, da li nam možete reći za šta se koristila... za šta se koristio ovaj tip helikoptera, dakle 1991. godine u Negoslavcima?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: "Gazela" se koristila za prevoz komandanata, starešina, a isto tako se koristila ukoliko je bilo nekog hitnog slučaja ranjenih, za prevoz do Vazduhoplovne vojne akademije... ove Vojne akademije.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. No, za prevoz ranjenika, da li je bilo potrebno nešto promeniti na letilici, ili je ona mogla prevoziti ranjenike u stanju u kome je prevozila i putnike, govorim ovde o, o letilici tipa "Gazela"?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Helikopter "Gazela" je laki helikopter za prevoženje putnika i ranjenika. U varijanti prevoženja ranjenika, trebalo je napraviti pripremu na njoj. Ta priprema se odnosila na to da se ukloni levo kopilotsko sedište, da se skine zadnji levi naslon - sa zadnjeg sedišta - u cilju stavljanja nosila. U toj konfiguraciji, helikopter je mogao da primi jednog ranjenog, pratioca ranjenog i pilota.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Recite mi molim vas, da li je komandant Gardijske motorizovane brigade koristio isključivo ovaj tip helikoptera kada je imao potrebe za uslugom vaše eskadrile? Da li vam je to poznato?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Poznato mi je da je leteo sa, sa "Gazelom". Ja sam lično leteo sa njim nekoliko puta.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Recite mi, kakav je bio režim boravka pilota ovih letilica marke "Gazela" u Negoslavcima za vreme ovog zadatka koji ste izvršavali? Da li ste vi stalno bili tamo, ili su neki piloti stalno bili tamo, ili već šta se dešavalo sa pilotima?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Pa koliko se ja sećam, vukovarska operacija je trajala neka dva meseca, otprilike. Mi smo se menjali na sedam do deset dana... posade su se menjale. I za vreme dežurstva koje je trajalo, recimo, sedam dana, bili smo smešteni sa komandom brigade, transport, komandom Gardijske brigade... u Negoslavcima.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li su postojale strogo određene smene u, u broju dana, ili je to moglo varirati za dan ili dva, u zavisnosti od reda i plana letenja koji ste imali u to vreme?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Pa nije bilo strogo, bilo je dozvoljeno da traje kraće i duže, pošto su taj zadatak izvršavali nas četvorica ili petorica, pa smo se uklapali kad je kome bilo zgodno. Mislim na to "zgodno", mislim na ono... ako neko ima neke porodične obaveze i tako. Nije mogao ove nedelje, ali moći će iduće nedelje.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Vraćićemo se sada na... ono što je zapisano u ovom dokaznom predmetu 764, to jest Dnevniku letenja. Najpre mi recite, Dnevnik letenja - kakav je to dokument, onako najkraće što možete?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Pa u dnevniku letenja se beleže aktivnosti eskadrile za određeni dan. Znači, u njemu se piše: sastav posade, tip helikoptera, kada je poleteo, kada je sleteo, vreme trajanja leta, u kojim uslovima je let izvršen, dan, noć, instrumentalno, vizuelno, broj putnika. I to bi bilo to.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li nam možete reći da li vam je poznato ko zapravo upisuje podatke u ovaj Dnevnik letenja?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Dnevnik letenja je dokument koji vodi komanda eskadrile.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dakle, ako vodi komanda eskadrile, pretpostavljam da komandant ili oficir koga on odredi je nadležan za praćenje upisa u ovaj dnevnik?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Komandant eskadrile ima pomoćnika za letačke poslove koji to radi.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Recite mi, a da li piloti u neki dokument unose podatke o obavljenim letovima?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Da, piloti pišu u plan leta. Znači, komandant eskadrile izdaje zadatak preko plana leta, a obzirom da su to zadaci koji se nekad završe u toku dana, a nekada se završe tek sledećeg dana, po povratku sa zadatka - pilot upisuje informaciju po svim elementima u plan leta - koji je već naknadno bio napravljen kao naređenje, da bi ti podaci posle toga išli u "Hronometraž" - koji je operativni dnevnik eskadrile.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li je to ovaj Dnevnik letenja koji imamo mi pred sobom?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Rekli ste da piloti nakon povratka sa zadatka unose podatke o letu. A šta se dešava sa ovim pilotima koji su, recimo, bili u Negoslavcima na dežurstvu nekoliko dana? Kada oni unose podatke sa ovih svojih letova... u ovaj plan letenja?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Oni po povratku sa zadatka daju komandantu eskadrile izveštaj šta su leteli, gde su leteli, koliko vremena i kol'ko su putnika prevezli.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li se ti podaci dakle unose u ovaj plan letenja o kome ste nam govorili ovde?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Da. Unose se u plan letenja.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ako sam dobro shvatio, vi ste rekli da se sa tog plana letenja, lice koje je zaduženo za upis podataka u ovaj Dnevnik letenja ili "Hronometraž", prepisivalo znači podatke sa plan... plan... plana letenja i unosilo u ovaj dokument. Jesam ja to dobro razumeo...

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE:... ono što ste vi rekli?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: E sad bih se pozabavio s nečim s čime se poštovani Sud pozabavio sa prethodnim svedokom, ali mislim da ste vi zapravo merodavniji da nam objasnite taj problem oko brojeva letilica koji se nalaze u ovom, u ovom Dnevniku letenja. Ja bih vas molio da pogledate Dnevnik letenja za 18., 19., 21., 22., 24. jedanaesti?

ADVOKAT VASIĆ: To je stranica 1D04-0083 na BHS-u, a na engleskom 1D04-0089, a Exhibit je 764.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Imate pred sobom ovu stranicu Dnevnika letenja?
SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: U... Između ostalih podataka koji su uneti, ovde su i ovi brojevi letelica koje su izvršile određene zadatke. To je u ovoj koloni 2, je l' tako?
SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ovde se... piše nešto što bi trebalo razjasniti. Pogledajte molim vas: 18. jedanaestog 1991. godine, posada Pantović i Mačeta. Možete li reći: koji je to bio broj letilice i koja destinacija?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Broj letilice je 893, broj vežbe 61, Batajnica – Banjica – Negoslavci.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Nakon ovog leta više nije bilo letova po, po Dnevniku letenja, je l' tako?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Sledeći datum je 19.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dakle, po ovom bi helikopter trebao da bude u Negoslavcima, ovaj helikopter koji nosi oznaku 893?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Pogledajte molim vas sada sledeći upis gde se pominje taj helikopter? To je broj... 21. jedanaesti 1991. godine, je l' tako? Hoćete li pročitati ovaj unos, gde se pominje ovaj broj helikoptera za 20. jedanaesti 1991. godine, koja je posada i koja destinacija?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Mislite za 21.?

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: H45, 893, Pantović-Marčeta, Negoslavci – Banjica – Batajnica.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Nakon ovog upisa za ovaj helikopter, tog dana više nema upisanih letova, je l' tako?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tog...

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Za ovaj broj helikoptera?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tog dana nema više, da.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Nakon tog dana, helikopter bi trebalo da bude na Batajnici, je l' tako piše u ovom dnevniku letenja?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Pa po ovome što piše za helikopter 893, njegova lokacija posle 12.20 je Batajnica.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Molim vas sada, pogledajte sledeći upis za helikopter 893. On je 24. jedanaestog 1991. godine... u 9.10 časova. Molim vas, pročitajte, to ste vidim i vi leteli, pročitajte posadu i destinaciju?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Posada je Novićević-Bajić, broj helikoptera 893. Negoslavci – Mladenovo. Poletanje u 9.10 časova.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dakle, 24. jedanaestog je ovaj helikopter poleteo iz Negoslavaca prema Mladenovu? Vi ste njime pilotirali?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Sada bih se vratio za prethodni unos od 21. jedanaestog. Tamo smo konstatovali da je taj helikopter trebao da bude na Batajnici...

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE:... a ne u Negoslavcima, je l' tako?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Kasnije ćemo rastumačiti kako je do toga došlo. Sada idemo na drugi tip helikoptera, 892, koji je upisan na ovoj stranici. Da ispratimo nje... njegov...

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Njegovo kretanje.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE:... kretanje. Hajdemo prvo od 19. jedanaestog 1991. godine. Molim vas upis za helikopter 892. Molim vas, pro... pročitajte gde se on kretao tada? On je tada, vidim, imao dva leta?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tog dana helikopter 892 je poleteo u 15.35 sa posadom Minić-Nikolić, Batajnica – Kovin.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li je tog dana taj isti helikopter imao još neki let?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je. U 17.00 poleteo je iz Kovina za Batajnicu. Posada je ista, Minić-Nikolić.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dakle, na kraju dana 19. jedanaestog 1991. godine, helikopter broj 892 je trebao da bude u Batajnici, je l' tako?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Sledeći upis za ovaj helikopter je 21. jedanaestog 1991. godine. I vidim da ste vi bili u posadi. Budite ljubazni, pročitajte nam posadu i destinaciju?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: 21. jedanaesti, helikopter 892, Novićević-Bajić, Batajnica – Topčider – Negoslavci, poletanje u 8.00 časova.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dakle, po ovome što piše, vi ste iz Batajnice, gde je helikopter ostavljen 19. jedanaestog, poleteli ovim helikopterom i sleteli u Negoslavce, je l' tako?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Haj'mo samo još jedan korak dalje u vezi sa ovim helikopterom. To je već sledeći dan, 22. jedanaesti 1992. godine. Pročitajte molim, vas unos za poletanje tog helikoptera 22. jedanaestog, koja je posada i koja destinacija?
SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: 22. jedanaesti, 892 mašina, Milošević-Nikolić, Batajnica – Dedinje.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Na osnovu prethodnog unosa, bi taj helikopter trebalo da je u Negoslavcima, a ne na Batajnici, je l' tako?
SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, ne znam da li je zgodno vreme sad za... pauzu?

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Nastavićemo sa radom u 10.50 časova.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodine Vasiću.

ADVOKAT VASIĆ: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Novićeviću, da se vratimo na Dnevnik letenja koji je dokazni predmet 764 i na stranicu gde su upisi od 18. do 24. jedanaestog. Ispratili smo hronološki kretanje vazduhoplova koji nosi broj 893 i 892. Čini mi se da je dan preseka zapravo 21. jedanaesti 1991. godine. Budite ljubazni pa mi recite, po ovome što piše u letačkom dnevniku, gde treba da se nalazi letelica 892 nakon 21. jedanaestog 1991. godine?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Letelica 892 nakon 21. trebalo bi da se nalazi u Negoslavcima.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: A letelica 893?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Gledajući 21. jedanaesti, letelica 893 trebalo bi da je u Batajnici. Međutim, to neće da bude tako, jer verovatno je došlo do greške kod upisa.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Vraćićemo se na grešku kod upisa. Dakle, letelica 892 je trebalo da bude u Negoslavcima. Odakle ova letelica poleće prvi naredni put? Da li možete naći u ovom dnevniku?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Da, kako da ne. 892 poleće 22. jedanaestog iz Batajnice za Dedinje.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dakle, tu postoji disproporcija. Umesto iz Negoslavaca, ona poleće iz Batajnice, je l' tako?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Rekli smo da druga letilica 893... 20... nakon 20... na kraju drugog dana 21. jedanaestog treba da bude u Batajnici. Možete li nam reći odakle je prvo naredno poletanje letilice 893?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Prvo naredno poletanje letilice 893 je 24. jedanaestog Negoslavci – Mladenovo. Ja sam leteo taj let.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dakle, greška je u tome što piše da je ova letilica trebala da bude u Batajnici, a vi ste poleteli nesumnjivo iz Negoslavaca, jer kažete da ste vi leteli?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li nam možete reći, gde je ovde došlo zapravo do greške? Da li to možete uočiti?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Pa verovatno se dogodilo ovo: Gospodin Pantović koji je bio u Negoslavcima 21. jedanaestog... sa helikopterom 893 i ja, koji sam doleteo sa helikopterom 892, mi smo taj dan izvršili smenu u Negoslavcima. I gospodin Pantović je odleteo za, za Beograd sa helikopterom 892. Kada se popunjavao plan leta, pošto je on bio planiran na 893 na planu, on je podvukao liniju crvenom bojom, i onaj ko je pisao "Hronometraž" je upisao Pantovića sa 893.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: U tom slučaju, sa letilicom 892 bi Pantović trebao da otputuje za Beograd, a letilica 893 da ostane u Negoslavcima, je l', je l' to ste želeli da nam kažete?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li možete reći, u tom... u, u takvoj situaciji, kako bi onda izgledalo, da li bi onda bilo nelogičnosti i nepreciznosti u odnosu na poletanja i sletanja sledećih dana... ili bi sve bilo u redu? Kada bi za 21. jedanaesti umesto 893 stajalo 892 i obrnuto?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Da, da. Trebalo je... trebalo bi u stvari u "Hronometražu" za 21. jedanaesti da piše 892 u oba dva slučaja. Znači Pantović-Marčeta, trebalo je - 892, i Novićević-Bajić - 892.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: To znači da je tog dana kada ste vi doleteli letilicom 892, Pantović istom tom letilicom odleteo za Beograd?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ja bi samo dod'o još nešto na ovo. Znači, pre polaska na takvo... na takve smene, onda nam je komandant usmeno govorio da li... vraćamo mašinu ili mašina kojom dolazimo ostajemo, tako da je to... tu verovatno, ovaj, rečeno – mašina koja je u Vukovaru - ostaje, a Pantović se vraća sa onom... sa onim helikopterom s kojim sam ja doleteo.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Budite ljubazni onda pa nam u toj situaciji dalje, ako je Pantović odleteo sa 892 helikopterom, recite - kada taj helikopter i odakle poleće na naredni put?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Naredni put taj helikopter poleće 22. jedanaestog, 892, Batajnica – Dedinje.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ko je bio pilot na tom helikopteru?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Milošević, mehaničar Nikolić.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Pantović je dakle taj helikopter dovezao do Batajnice, a sledeći put je na tom helikopteru leteo Milošević, po ovome što piše. Da li to predstavlja neku smenu ili... možete objasniti kako se promenila posada na tom helikopteru?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Pa vrlo jednostavno. Taj helikopter je došao 22. jedanaestog, sleteo je u Batajnicu u 12.20 časova i sutradan, znači 22. jedanaestog zadatak je dobio Milošević da ode na Dedinje i da doleti u Negoslavce.

ADVOKAT VASIĆ: Mislim da je greška u transkriptu, na stranici 35, red 3. Treba da stoji 21. novembra je helikopter spušten na Batajnicu u 12.20 časova.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li ste vi bili na heliodromu kada je pilot Pantović odvezao ovaj helikopter s kojime kažete da ste vi tog dana doleteli u Negoslavce?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Da, bio sam. Običaj je bio da se ispratimo.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Kada kažete - običaj je bio da se ispratite - na koga mislite, u kojim slučajevima?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Pa u slučajevima smene. Znači, onaj ko je... ko je došao, isprati onog' ko ide za Beograd.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li je Pantović imao neke putnike u tom helikopteru kada je s njim poleteo? Da li se sećate?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Pa mislim da ih je bilo četvoro u helikopteru, ovaj... od tih putnika, mislim, ukupno ih je bilo četvoro. Uvek je išao pilot i mehaničar, znači dva putnika su bila. Mislim da je jedna gospođica bila sa njima i još jedan gospodin u uniformi... Sećam se toga, zato što je... su retko žene letele.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Recite mi molim vas, kada po ovom dnevniku je taj let obavljen, u koliko časova? Da li možete pročitati?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Mislite kada se Pantović vraća za Beograd?

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Poleteo je u 11.30 časova.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li ovo što je upisano u Dnevnik letenja odgovara otprilike nekom vašem sećanju - da je on poleteo otprilike u neko takvo vreme, s obzirom na vaš dolazak u Negoslavce i... tog istog dana, i boravak u Negoslavcima?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Pa ja ne mogu baš toga da se setim, ali obzirom, gledajući ove papire, znam da je vođena precizna dokumentacija. Znači, ono što... kakav pilot da izveštaj, tako je pisano.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. A recite mi, da li ste vi tada videli, to jest, da li ste tada poznavali pukovnika Mrkšića?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Kako da ne.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li ste ga videli na heliodromu ili u avionu koji... uhelikopteru kojim je upravljao Pantović, toga dana, 21. jedanaestog?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Ako pogledate, pored ovog upisa za 21. jedanaesti, gde se pominje vaše ime, malopre ste nam rekli da se vaše ime pominje i 24. jedanaestog 1991. godine?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li se danas sećate gde ste leteli tom prilikom i, i koga ste vozili?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Da, sećam se, sa gospodinom Mrkšićem smo preleteli u Mladenovo, i tamo smo ostali do pola tri. U Mladenovu je bila glavna komanda. Mislim da se radilo o nekom sastanku sa glavnokomandujućim. Ja nisam prisustvovao tom sastanku.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Kada kažete glavnokomandujući, je l' to mislite na komandu Prve vojne oblasti...

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE:... ili na vrh?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam, gospodine Novićeviću. Recite mi samo još nešto, molim vas. Da li se u još nekoj dokumentaciji vodi broj letilice kojom je obavljen pojedini let, osim ovoga što piše u ovom Dnevniku letenja? Da li se to može naći još na nekom mestu?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Može se naći u planu letenja za taj dan.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: A koliko se dugo čuva plan letenja?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Plan letenja kao dokument... ne znam tačno kol'ko se čuva, pogotovo u to vreme, mislim. To je bila Jugoslovenska narodna armija. Propisi su se menjali od onda.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Mene je interesovalo da li je to dokument koji se takođe čuva 100 godina kao ovaj, ali očigledno da nije, po ovom vašem odgovoru?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Ne, to je... planovi letenja ja mislim da, da su se tad čuvali najduže od šest meseci do godinu dana. A knjiga "Hronometraž" deset godina u, u komandi RV PVO. To je ono čega se je sećam. Ne mora da znači da je istina.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam, gospodine Novićeviću.

ADVOKAT VASIĆ: Ja časni Sude, nemam više pitanja. Pokušao sam da razjasnim ono što ste vi pokrenuli. Hvala vam.

SUDIJA PARKER: Hvala gospodine Vasiću. Gospodine Boroviću, izvolite.

ADVOKAT BOROVIĆ: Hvala. Nemam pitanja.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Gospodine Lukiću.

ADVOKAT LUKIĆ: Nemam pitanja. Hvala.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Gospodine Moore, izvolite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC MOORE

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hteo bih da nešto razjasnimo. Zapravo u dokumentima nedostaju dva leta? To je tačno, zar ne?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Dva leta? Možete da budete precizniji malo?

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da. Ne bih želeo da sada prolazimo kroz sve to ponovo, ali helikopter 892 i 893, na primer, ako pogledamo 893 za 21. novembar, imamo Pantovića i helikopter bi trebalo da je ostao u Batajnici, ali je sledeće putovanje zapravo 24. novembra i nije iz Batajnice, već iz Negoslavaca, zar ne? Za helikopter 893?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Tako ovde piše.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da. To je ono što ja pokušavam da sugerišem. A kada je reč o helikopteru 892, nedostaje jedan let. Kada pogledamo za 21. novembar, imamo Novićevića, to ste vi, došli ste u Negoslavce i kada pogledamo helikopter 892, za 22. novembar vidimo da to nisu Negoslavci nego Batajnica. Tako da ja sugerišem da nedostaju dva leta u ovim dokumentima. To je nešto vrlo jednostavno i da se videti, zar ne?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Ja to vidim malo drugačije. Malopre sam objasnio da je verovatno zabuna u onome ko vodi ovaj dokument.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Pa govorićemo o toj zabuni kasnije. Ali da li sam u pravu kada kažem da dva leta nedostaju u tom dokumentu? To je nešto što je nesumnjivo, zar ne?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Ja stvarno ne znam šta da vam odgovorim na to pitanje. Ali po, po ovome, ovo je sve, ovaj, vezano i u redu, s tim, da kažem vam, način na koji je vođena dokumentacija, jednostavno... Pantović se vratio sa helikopterom sa kojim sam ja došao 21. Ako to uzmete u obzir, onda sve je ostalo logično.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: To nije ono što sam ja pitao. Ja sam vam postavio sasvim jednostavno pitanje i kažem vam da vi namerno izbegavate da odgovorite na to

pitanje. U dokumentu vidimo da dva leta nedostaju. Nije objašnjeno za 21. novembar dolazak helikoptera 892 u Negoslavce, jer sledeći put poleće, ali ne iz Negoslavaca, već iz Batajnice. To je tačno, zar ne?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala vam puno. I mislim da možemo da kažemo da ste upotrebili izraz... upotrebili izraz, kada je od vas zatraženo objašnjenje, mislim da ste rekli: "To se verovatno tako desilo". Da li se sećate da ste to izjavili?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Da, sećam se da sam to izjavio. I... moram vam reći da na osnovu ovog dokumenta... ovaj dokumenat ja nisam pisao. Ja sam doleteo helikopter 21. u Negoslavce, i sledeći moj let je bio 24. iz, iz Negoslavaca. To je ono što ja znam. Šta je 892 letela... iz Negoslavaca, Batajnicu, ja druge zadatke nisam znao. Znači, komandant izdaje zadatak ne celoj eskadrili, nego posebno svakome. Tako da... ko je šta drugo leteo, ja to stvarno ne znam.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Molim vas da razumete, ja vas ne kritikujem i ne pokušavam da vas uhvatim u nečemu. Da li vam je to jasno?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Da, jasno mi je.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Ja jednostavno kažem da kada ste rekli: "To je ono što se verovatno desilo", vi zapravo ne znate, nego iznosite najbolju moguću procenu koju možete da iznesete?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Ja govorim ono na osnovu moga sećanja kako je to, kako je to rađeno, kako je popunjavana dokumentacija i... kako su ovi papiri nastali... 1991. godine.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: I mislim da ste nam rekli, teško je priseliti se tačno - da je izveštaj pilota uvek tačan?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Jel', pre poletanja mi upisujemo vreme. Kad sletimo, takođe upisujemo vreme. Znači, u naš... u našu radnu beležnicu, a posle taj podatak se prenosi komandi eskadrile. To je vrlo jednostavno. To rade svi piloti sveta, jel' moraju da vode računa o vremenu letenja, o gorivu i svim ostalim stvarima.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: A u stvari, vi ne znate šta se desilo?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: U vezi čega šta se desilo?

TUŽILAC MOORE – PITANJE: U vezi toga što je dokument nepotpun, a vi to ne znate jer ga niste popunjavali?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovaj dokument popunjava komanda eskadrile.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: I kada ste rekli: "to je ono što se verovatno desilo", to ne kažete na osnovu svojih saznanja, već na osnovu vašeg verovanja šta je u pitanju. To je vaše tumačenje događanja, zar ne?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Nemam više pitanja. Hvala.

SUDIJA PARKER: Gospodine Vasiću, izvolite.

ADVOKAT VASIĆ: Hvala, časni Sude. Moj uvaženi kolega je bio kratak. Ja ću se truditi da budem isto tako.

DODATNO ISPITIVANJE: ADVOKAT VASIĆ

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Novičeviću, ovde ste nam objasnili kada ste doleteli u Negoslavce 21. jedanaestog 1991. godine, u 8.00 ste poleteli u 8.40 ste doleteli, i da ste sledeći let imali 24. jedanaestog u 9.10 iz Negoslavaca ka Mladenovu. Da li bi vi znali da je neki vaš kolega u periodu od 21. do 24. vam dovezao letelicu kojom bi vi poleteli 24.... da je on, zar ne? Vi biste to znali da vam je neko dovezao letelicu, a ne da je letilica bila sve vreme u Negoslavcima, na heliodromu?

SVEDOK NOVIČEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

SUDIJA PARKER: Gospodine Moore?

TUŽILAC MOORE: Ulažem prigovor na pitanje. To je ponavljanje glavnog ispitivanja.

SUDIJA PARKER: Hvala, gospodine Moore. Nastavite gospodine Vasiću.

ADVOKAT VASIĆ: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dakle, vi možda ne znate šta se desilo sa upisom u Dnevnik letenja, jer to vodi komanda eskadrile, ali vi se sećate šta se dešava... dešavalo na heliodromu u Negoslavcima - da je helikopter kojim ste vi 24. pole... poleteli za Mladenovo sa pukovnikom Mrkšićem, da je sve vreme stajao na heliodromu u Negoslavcima, je li tako?

SVEDOK NOVIČEVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC MOORE: Ulažem prigovor na ovo pitanje.

SUDIJA PARKER: Sasvim se slažem, gospodine Moore. Kako možete to da iznesete gospodine Vasiću u dodatnom ispitivanju? Vi sada razrađujete svoju teoriju, a o tome do sada ovaj svedok nije govorio?

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, ovaj svedok je govorio...

SUDIJA PARKER: Možda tome treba pažljivo da pridete i da vidite šta on kaže, a ne da vi iznosite svoju tezu i svoje odgovore u svojim pitanjima, a svedok samo treba da kaže "Da". To nije dovoljno dobro.

ADVOKAT VASIĆ: U pravu ste, časni Sude. Biću obazriviji mnogo u tome.

SUDIJA PARKER: Dakle, to znači da njegov odgovor na takvo pitanje neće nikome biti od pomoći. To je očigledna kazna. Vidite.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Recite mi, gospodine Novičeviću - da li znate, da li se sećate, od koga ste dobili zadatak da odletite u Mladenovo 24. jedanaestog iz Negoslavaca?

SVEDOK NOVIČEVIĆ – ODGOVOR: Zadatak sam jedino mogao dobiti od svog komandira odeljenja, gospodina Minića.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li je gospodin Minić kada vam je davao ovaj zadatak, vam dao i neke smernice u odnosu na vreme, mesto i letelicu koju koristite?

TUŽILAC MOORE: Ulažem prigovor. Ulažem prigovor na ovo pitanje. Ulažem prigovor iz dva razloga. Prvo, ovo je sugestivno, a pod dva, to ne proizilazi iz unakrsnog ispitivanja. O tome se uopšte nije govorilo u unakrsnom ispitivanju.

SUDIJA PARKER: Gospodine Vasiću, da li želite da opravdate svoje pitanje? Da li mislite da proizilazi ili ne proizilazi iz unakrsnog ispitivanja?

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, ja mislim da proizilazi iz unakrsnog ispitivanja, jer se radi upravo o letelici koju je apostrofirao moj uvažni kolega Moore u unakrsnom ispitivanju i... i tvrdio da jedan let ovom letelicom nedostaje?

SUDIJA PARKER: Gospodine Vasiću, o tome ste vi veoma pažljivo ispitivali tokom vašeg glavnog ispitivanja i niste tada postavljali ovakva pitanja?

ADVOKAT VASIĆ: Nisam, časni Sude. Činilo... činilo mi se da je nakon glavnog ispitivanja svedok objasnio situaciju. No, ja ću ga pitati sada jednu, čini mi se, jednostavnu stvar, koja će možda raz... razrešiti sve ovo da... ne postavljam pitanje o detaljima i parcijalnim letovima.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Novičeviću, koliko dugo ste pilot?

SUDIJA PARKER: I pokušajte da ne postavljate sugestivna pitanja.

SVEDOK NOVIČEVIĆ – ODGOVOR: Ja letim od 197... 1987. godine, pardon.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: O vođenju dokumentacije koja prati određenu eskadrilu - koliko vi znate kao iskusan pilot?

SVEDOK NOVIČEVIĆ – ODGOVOR: Ja sam povremeno radio posao komandira odeljenja, odnosno, kad gospodin Minić nije bio tu, ja sam ga zamenjivao.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li nam možete objasniti u kojoj situaciji bi moglo doći do onoga što moj uvaženi kolega Moore tvrdi, da se izgube neki letovi u dokumentacijama letačke operative?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ – ODGOVOR: To je bilo nemoguće. To je bilo moguće samo posle 1999. godine, posle bombardovanja, ako bi predmeti izgoreli u bombardovanju.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam, gospodine Novićeviću.

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, ja nemam daljih pitanja za ovog svedoka.

SUDIJA PARKER: Hvala vam, gospodine Vasiću.

SUDIJA PARKER: Da li imate neke lične beleške ili zapise, osim ovih službenih zapisa u Dnevniku letenja, o vašim letovima za razdoblje o kome govorimo?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ: Nemam gospodine sudija.

SVEDOK NOVIĆEVIĆ: Da li to znači da vi zapravo ne vodite svoj lični pilotski Dnevnik letenja?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ: Ja vodim svoj *logbook* i do 1997. godine sam imao svoj *logbook*. A od 1997. godine se bavim civilnim letenjem, zato što sam napustio vojsku i imam drugi *logbook*.

SUDIJA PARKER: Da li to znači da je vaš vojni dnevnik ostao u vojsci, ili ga još uvek imate kod sebe?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ: Vojni, vojni dnevnik jedan postoji i letačka knjižica i knjižica evidencije naleta. Knjižica evidencije naleta vojna je ostala kod mene, a letačka knjižica je ostala u komandi Ratnog vazduhoplovstva, posle mog odlaska iz vojske.

SUDIJA PARKER: Dakle, vi niste bili u mogućnosti da proverite vaše letove 21. novembra ni u jednoj evidenciji, osim u ovom dnevniku letenja koji imamo pred sobom. Da li je to tačno?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ: Negativ. Mogao sam proveriti u svojoj knjižici letenja.

SUDIJA PARKER: Ali to niste uradili?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ: Kako mislite nisam učinio?

SUDIJA PARKER: Rekli ste da ste mogli da proverite. Da li ste to učinili?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ: Jesam, učinio sam i, i... ona se poklapa sa ovim dokumentom.

SUDIJA PARKER: Da li takođe možete na trenutak da pogledate dokazni predmet broj 764 koji se odnosi na letove od 22. novembra? To su svi letovi helikoptera 892. Da li je to tačno?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ: Tako je.

SUDIJA PARKER: Prvi let u 8.00 časova bio je iz Batajnice za Dedinje?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ: Tako je.

SUDIJA PARKER: Sledeći let je bio prekinut?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ: Tako je.

SUDIJA PARKER: Treći let - poletanje je bilo iz Batajnice. Da li piše u dnevniku kako je helikopter došao sa Dedinja u Batajnicu?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ: Ne piše.

SUDIJA PARKER: Ovaj dnevnik ne koristi se samo za zadatke, nego isto tako i za evidenciju ukupnih letova, je li tako? Za potrebe održavanja helikoptera?

SVEDOK NOVIĆEVIĆ: Tako je.

SUDIJA PARKER: Hvala vam lepo, onda. Biće vam drago da čujete da je sa ovim vaše ispitivanje završeno. Pretresno veće vam se zahvaljuje što ste bili ovde prisutni u Hagu i na pomoći koju ste nam pružili. Sada ste slobodni, naravno, možete da se vratite svojim uobičajenim aktivnostima. Hvala vam lepo.

SVEDOK NOVIĆEVIĆ: Hvala. Prijatno.

(svedok napušta Sudnicu)

SUDIJA PARKER: Gospodine Vasiću, izgleda da smo došli do trenutka na koji nas je upozorio gospodin Domazet. Moraćemo da čekamo do četvrtka svedočenje sledećeg svedoka, zar ne?

ADVOKAT VASIĆ: Hvala, časni Sude. Očigledno ovo što nam je rekao gospodin Domazet i meni i vama, ukazuje na to da ćemo morati čekati do četvrtka, pogotovo imajući u vidu i ono što je gospodin Lukić rekao za, za svedoka Jakšića. Mislim da će on biti interesantan svedok za sve u sudnici, tako da... čekanje neće biti uzaludno.

SUDIJA PARKER: Hvala vam što ste podstakli našu radoznalost i uzbuđenje, gospodine Vasiću. Sada mislim da možemo da se pozabavimo sa još dva pitanja, pošto imamo vremena. Prvo, Gospodine Moore, da li želite nešto da kažete kao odgovor na ono što je rekla gospođa Tapušković?

TUŽILAC MOORE: Da, i imam još tri... u stvari četiri stvari o kojima bih želeo da govorim. Kada je reč o onome što je rekla gospođa Tapušković, sada me je izvestio tim gospodina Radića da je podneta molba za četiri oslobađanja od čuvanja vojne tajne. Prema informacijama koje mi imamo, a nismo to dva puta, nego tri puta proveravali, informacije dolaze iz Srbije, i rečeno je da su primljene samo tri molbe. Ja poštujem ono što su rekle uvažene kolege - da ih ima četiri i da su dobili potpisano obaveštenje o tome - koje nosi datum 7. septembar. Ja zapravo verujem u to da su oni videli ta oslobađanja od čuvanja vojne tajne i da su ona potpisana. Nadam se da je to ispravno.

SUDIJA PARKER: Da li možete da pričekate, pa ću da proverim. Da li to razrešava vašu zabrinutost, gospođu Tapušković?

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Časni Sude, u potpunosti razrešava naš sukob, ako može to tako da se nazove, odnosno nesporazum koji je izbio među stranama oko toga da li je dobijeno oslobađanje za četiri svedoka. To je dobijeno sa datumom sedmi. Tako da mislim da smo ovaj problem rešili. Hvala.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Gospodine Moore?

TUŽILAC MOORE: U redu. Želeo bih da se pozabavim sa još nekim tekućim pitanjima koji se odnose na uvažene kolege? Ako mogu... Puno vam hvala. Kada je reč o predmetu gospodina Mrkšića, izgleda da se on odvija brže nego što smo očekivali.

SUDIJA PARKER: Mislim da se držimo rasporeda.

TUŽILAC MOORE: Časni Sud zna koliko ja loše stojim sa vremenom. U svakom slučaju, čućemo izveštaj vojnog veštaka, i koliko se sećam iz razgovora sa uvažanim kolegom, to je nešto što nam je dostaljeno 18. septembra. S obzirom na predloženi raspored, mislim da će se ovaj izvođenje dokaza za predmet gospodina Mrkšića završiti ranije nego što smo očekivali. Ono što nas brine kada je reč o izveštaju veštaka je da bismo trebali da imamo dovoljno vremena kada nam bude dostavljen da možemo da ga proučimo i na njega da odgovorimo, ako je to potrebno. A 18. septembar mi se čini kao kratak period za pozivanje tog svedoka. Zato bih prvo želeo da postavim sledeće pitanje: Da li može taj izveštaj da nam se dostavi sada, što bi rešilo neke poteškoće ili bi ih barem umanjilo? To bi bila moja prva napomena vezano za ovu temu. Što se tiče ostale dve teme, kada je reč o dnevniku svedoka P-002, uvažene kolege su me u ime gospodina Radića pitale da li mogu da dobiju originalni dokument. Naravno, oni imaju pravo na to, to nije sporno. Mislim da može da se kaže da postoji namera da ekspert prouči taj dokument. Ako je to tako, mi bismo želeli da i naš veštak ima tu mogućnost. A iz mog ličnog iskustva, koje nije toliko opsežno kao ovog Suda, mislim da bi bilo dobro kada bi oba veštaka mogla istovremeno da prouče taj izveštaj. Jer ukoliko postoji rukopis koji treba da se prouči, mislim da bi to trebali da prouče veštaci. Ja sam spreman da pristanem na mogućnost da se taj dnevnik uputi u Beograd ili na bilo koju drugu lokaciju za koju moj uvaženi kolega misli da je odgovarajuća. Ono što je problem, jeste komunikacija među veštacima. Ja sam ovu informaciju dobio jutros i mi sada preduzimamo korake

kako bi se ovo uradilo što je brže moguće. Ne znam koji će treći korak da bude. Možda će to da bude posledica nekih novih saznanja, možda će Sude da se dostavi podnesak, ali ne želim ništa da prejudiciram. Dakle, što se tiče dnevnika, odgovor je da Tužilaštvo želi da pomogne uvažanim kolegama. Potrebni su nam eksperti i zaista je potrebno da rešimo pitanje lokacije i vremenskog rasporeda. Možda bi moje uvažene kolege mogle da pomognu sa tim u vezi?

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Gospodine Boroviću?

ADVOKAT BOROVIĆ: Časni Sude, mi smo obavili razgovor sa tužiocem, kao što ste nam naložili. Smatramo da ova beleška, odnosno radni dnevnik, krstimo ga u zavisnosti kako ga ko doživljava, to pismeno - je važan. A kako smo ga dobili nakon unakrsnog ispitivanja tog svedoka, mi smo uočili niz stvari koje ukazuju da je potrebno izvršiti grafološko veštačenje, sa čime se složio i kolega tužilac. Naravno da sam saglasan da ta dva veštaka, grafologa, urade zajednički nalaz. Znači, i grafolog od strane Tužilačke strane i grafolog koga bi predložila Odbrana i to sa veoma... na veoma jednostavan način. Ako se u Beogradu bude gledala ta beleška, odnosno dnevnik, pozvati tog svedoka, koji je zaštićen, koji bi dao referentne svoje rukopise u originalu, i veštaci bi se mogli povući i izvršiti grafološko veštačenje originalnog dnevnika. Jasno nam je da se ne može kopija veštačiti, zbog pritiska olovke, zbog starosti i zbog svega onoga što je Pretresnom veću veoma dobro poznato. I onda ne bismo imali nikakvu dilemu. Prvo, što se tiče autentičnosti, a sa druge strane, mislim da je Odbrana u pravu kada predlaže da se ponovo unakrsno, na okolnost beleške, ispita i nakon svega ovoga, taj svedok iz sledećih razloga. Pošto smo uočili da kontekst onih delova koje je predložilo Tužilaštvo, treba posmatrati u kontekstu svega onoga što smo ispitivali svedoka, kako mi, tako i tužilačka strana, i proveriti da li je u odnosu na tu svoju belešku davao autentične i pravno valjane odgovore. Mislim da je ovo jedno pitanje koje izgleda da ćemo lako rešiti, pošto postoji saglasnost i volja tužilačke strane i Odbrane. I mislim da u jednom primerenom roku, znači već sledeće nedelje, ako smatrate da je to primereno i vi, možemo obaviti i pregled dnevnika, koga smo mi u fotokopiji u potpunosti dešifrovali. Jer moram saopštiti časnom Sude, da smo dobili prevod samo delova ovog dnevnika, i mislim po nečijem nahodanju, mnogi paragrafi uopšte nisu prevedeni, a Odbrana smatra da su jako važni. I upravo na te paragrafe koji nisu prevedeni, a ja sam uspeo da ih dešifrujem, pošto, čini mi se, čitam sve rukopise, ima mnogo stvari koje će zainteresovati i Pretresno veće. Tako da istovremeno znači sa ovim što smo zajednički predložili - da se i do kraja izvrši prevod na engleski jezik ostalih paragrafa - i onda smo na dobrom terenu. Hvala, časni Sude.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA PARKER: Slažemo se gospodine Boroviću s obzirom na okolnosti da bi bilo zaista poželjno da eksperti na tome rade zajedno. U većini slučajeva njihovi nalazi se slažu, tako da mislim da možemo da imamo poverenja. Ako bude potrebe za prevodom, moraćete to da regulišete ili o tome porazgovarate sa gospodinom Mooreom. Mislim da nije potreban neki nalog da bi se ovaj dnevnik poslao u Beograd. Mislim da je dovoljno već učinjeno. Zar ne, gospodine Moore?

TUŽILAC MOORE: Čak i da nije, mi bismo to obezbedili.

SUDIJA PARKER: Hvala. Pretresno veće prepustiće Tužilaštvu i Odbrani da se o tome sporazumeju i nadam se da će to da se razjasni i da ćemo o tome dobiti izveštaj blagovremeno. Gospodine Moore, imate još jedno pitanje?

TUŽILAC MOORE: Da. Kada je reč o svedoku P-001, mislim da moj uvaženi kolega gospodin Vasić nije izneo dokaze kao što je bilo obelodanjeno u rezimeu. Mi smo to proverili i tačno je da je taj element zapravo bio sadržan u dodatnoj belešci. Moj uvaženi kolega je bio u pravu. Mi nismo. Ja sam mu to objasnio prošle nedelje i izvinuo se i o tome nisam obavestio Sud. Zaboravio sam. Izvinjavam se zbog toga.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Mi smo vam na tome zahvalni.

TUŽILAC MOORE: A sledeće pitanje odnosi se na predmet gospodina Šljivančanina, ali ću to da prepustim gospodinu Lukiću.

SUDIJA PARKER: Da. Kako bismo prikupili snagu pre nego što čujemo šta će da kaže gospodin Lukić, napravićemo kratku pauzu od pet minuta. Trake ne moraju da se zamene jer ćemo da završimo, nadam se, u predviđenom vremenu, ali imaćemo priliku da se svi osvežimo. Prekidamo sa radom na pet minuta.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Možemo li očekivati gospodina Vasića uskoro? U redu. Gospodine Lukiću, izvolite.

ADVOKAT LUKIĆ: Ja sam pitao u pauzi gospodina Moorea koja je to tema koju ja treba da ovaj... sada tako značajno pokrenem, ali pretpostavljam, pošto smo nas dvojica malo i analizirali u prethodnoj pauzi moje, ovaj, da kažem, predviđeno vreme trajanja *casea*, a pretpostavio sam da, da je to tema koja i vas interesuje. Onda bih o tome rekao, a iskoristio bi ovo pravo i ovo vreme da pokrenem još jednu samo temu, nezavisno od ovoga. Ja pretp... ono ... što mi se dopalo kod gospodina Moorea, evo i to da... da ga i pohvalim sada, je činjenica da mi, da mi je rekao, da po njemu ovo vreme koje sam ja predvideo za moje svedoke, deluje dosta razumno. Pa eto, da iznesem njegov stav povodom toga. Ja sam vama već rekao u petak, kada sam davao ovu listu da se upoznate s njom, koja je otprilike boja moja bila... način na koga sam predvideo ovo vreme kako bi trebalo da, da teče tokom svedoka Odbrane gospodina Šljivančanina. Pošto ste vi sad kao Pretresno veće zaista upoznati sa značajnim brojem imena lica sa ove liste, verovatno vam nije ni potrebno da objašnjavam o kakvim se svedocima, bar pojedininim, a ja mislim i većim brojem – radi, za uopšte utvrđivanje činjeničnog stanja u ovom predmetu. Skrenuo sam vam pažnju da određeni broj tih svedoka je dalo jako opširne, reći ću, izjave haškom Tužilaštvu u prethodnom periodu i to samo po sebi pokazuje i da je Tužilaštvo prema njima imalo značajan broj pitanja već tada, da je takođe veliki broj tih svedoka svedočio

na beogradskoj Ovčari, neki i više puta. A videli ste u toku tužiočevih svedoka, kada su svedočili takvi svedoci, da je to zahtevalo veće vreme kada su se predočavali delovi transkripta, delovi izjava. I sve sam to imao u vidu. Takođe sam imao u vidu da pojedini od ovih svedoka su jako, po meni, čini mi se, bar po našem mišljenju, interesantni i za druge Odbrane, pa sam tako i predvideo da određena unakrsna ispitivanja, odnosno ispitivanja ostalih učesnika u postupku, tra... traju dve trećine u odnosu na predviđeno vreme od jedne trećine, koje sam mislio da će trajati u glavnom ispitivanju. Mi uvek još razmišljamo o ovoj formi Pravila 89 ili da ovako kao što su ovi svedoci ovih dana dosta, da kažem, ekspeditivno i brzo dolazili da svedoče o kratkim činjenicama. Možda da ih dovedemo da dođu uživo, a od nekih moguće da ćemo i odustati. Ali ovi, da kažem, krucijalni svedoci, koji u stvari, i po našem predviđanju zauzimaju najviše vremena, uključujući i svedočenje gospodina Šljivančanina, to je ono što čini ovo naše vreme predviđenim ovakvim kakvim jeste. Ja sam rekao da vam stojim na raspolaganju da nam... bilo kakvo pitanje u vezi toga postavite, da, da vam objasnim šta je po nama bila procena ovog vremena. To je jedna tema. I drugo, samo da iskoristim, pa onda verovatno će i gospodin Moore se izjašnjavati je jedna stvar koja je nezavisna od ovoga, ali bih voleo da čujem vaš stav. Naime, vi ste već doneli odluku o pravu Tužilaštva da intervjuišete neke od svedoka sa liste 65ter Odbrane. Ja sam direktno obavešten od nekih svedoka da su pozvani u kancelariju Tužilaštva u Beogradu da se obavi s njima intervju u nekom nastupajućem periodu. Pitao sam o tome i gospodina Moorea, s obzirom na vašu odluku, i on je rekao da će me obavestiti blagovremeno kad ima nameru da saslušava te svedoke. Ali, ono zašto želim vaš... vaš stav da, da vidim da li grešim ili sam u pravu. Ja kada sam pročitao vašu odluku, ja sam shvatio da pravo na intervju Tužilaštva proizilazi iz potrebe za eventualnim *rebuttalu* ili eventualnim saznanjima za unakrsno ispitivanje tih svedoka. I ono kako sam ja tumačio vašu odluku, video sam da je to, pre svega, pravo se crpi iz toga da Tužilaštvo ni... ne dobija od Odbrane nikakve izjave, da Odbrana nije dužna da dostavi Tužilaštvu izjave, i da je to jedan od načina da Tužilaštvo dođe do saznanja o događaju od tih svedoka sa kojima želi da obavi intervju. Konkretno, jedan svedok, svedok na mojoj listi broj 13... do sada je dao izjavu pred: Upravom bezbednosti, pred Vojnim sudom, dva puta u Beogradskom suđenju Ovčara - zapisnici imaju oko 40 stranica njegovog svedočenja, i 2003. godine Tužilaštvo je obavilo intervju s njim koji ima oko 50 stranica, odnosno 100 stranica sa prevodom... audio transkripta. Sve i jedino i isključivo o stvarima vezano za predmet ovog suđenja. On me je obavestio da oni hoće ponovo s njim sada da razgovaraju, i ja zaista mislim da Tužilaštvo sada razgovor s njim možda može da, verovatno ne namerno, ali to može da se koristi i da se zaista taj svedok sada ne oseti prijatno da neposredno pred dolazak, posle toliko njegovih izjava i svedočenja, Tužilaštvo ponovo želi da priča sa njim. Ja razumem želju Tužilaštva, i tako tumačim i vašu odluku, da se obavi intervju s licima s kojima Tužilaštvo nema nikakvu saznanju a... sažeci možda nisu toliko dovoljni. Ali kad Tužilaštvo ima toliko materijala o nekom svedoku i sad ponovo hoće da priča s njim, ja mislim da to može da otvori neko pravilo da Tužilaštvo kad hoće može da razgovara s kim hoće, a objekt... a objektivno, i to će gospodin Moore potvrditi, imaju potpuno, čak zaista izuzetno puno materijala da se upoznaju sa onim o čemu njima može da bude... interesantno za unakrsno ispitivanje. Samo u tom pogledu mislim da zaista vaša odluka nije bila u tom pravcu da Tužilaštvo može da razgovara sa svedocima i u situaciji kada ima izuzetno puno njihovih već izjava.

Znači, to je bila moja druga tema, i za sve ostalo stojim na raspolaganju u pogledu ovog našeg predviđenog vremena trajanja *casea*. Hvala vam.

SUDIJA PARKER: Mi smo... mi smo se zaista nadali da ćemo od vas saznati malo više o tome koliki će biti opseg vašeg izvođenja dokaza, gospodine Lukiću? U tom smislu, da li nam govorite da ste napravili odabir što ste više mogli i da ste pažljivo uzeli u obzir sate koje smo vam dozvolili da imate na raspolaganju i da se čak i gospodin Moore sa tim složio?

TUŽILAC MOORE: Ne čak.

SUDIJA PARKER: Čak, gospodine Moore. To je vrhunac onoga što je rekao gospodin Lukić.

SUDIJA PARKER: Da li je to u suštini ono što ste nam rekli?

ADVOKAT LUKIĆ: To je ono što sam rekao u suštini u odnosu na prvobitno predviđenu satnicu u našem pretpretresnom, odnosno pod... podnesku po Pravilu 65ter. Mi smo smanjili... Videli ste vreme koje ćemo sigurno voditi u glavnom ispitivanju, predviđeno, i ja za sada mislim kada bih neko vreme u odnosu na predviđeno glavno ispitivanje, još skratio u odnosu na ove svedoke, možda bih došao u situaciju da me vi prekorevate, a ja ne bih voleo da stalno gledam na sat kod vrlo važnih svedoka. Mada imam u vidu vaše instrukcije da želimo da što pre završimo ovo suđenje. Ali mislim da se ovde o nekim svedocima jednostavno mora pokloniti zaista dužna pažnja. I u tom smislu sam tako i predvideo ovo vreme.

SUDIJA PARKER: I kažete da će vam biti možda potrebno 36 dana?

ADVOKAT LUKIĆ: Otprilike toliko. Mislim, ako me sada držite za, za reč, onda bih zadržao ono pravo koje je gospodin Moore rekao na pretpretresnoj konferenciji da će njegov case da završi za četiri meseca, pa je trajao sedam. U tom smislu, ovaj, ja jedino mogu da se potrudim da to smanjim. Ali mislim da je ovo dosta realna procena. Ne znam da li bih mogao da prođem sa istim sankcijama kao gospodin Moore, ako bi slučajno nešto se to produžilo?

SUDIJA PARKER: Hvala, gospodine Lukiću.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA PARKER: Želeli bismo da iskažemo naše zadovoljstvo što Odbrana ulaže napore da preispita svoje izvođenje dokaza i ohrabruje nas taj uspeh njihovih napora. S obzirom na okolnosti, Pretresno veće želi sada dalje da radimo na temelju onoga što je iznela Odbrana i ne bismo iznosili nikakve dodatne restrikcije kada je reč o vremenu za ispitivanje svedoka. Ali sa druge strane, kako mi vidimo, izvođenje dokaza u ime gospodina Mrkšića trebalo bi da se završi najkasnije u petak 6. oktobra, a kako se stvari odvijaju, možda ćete imati malo slobodnog vremena, gospodine Vasiću. Ukoliko budete

imali slobodnog vremena, siguran sam da bi vaši prijatelji želeli da ga iskoriste, zato nemojte da usporavate. Ali da znate da imate vašeg vremena do 6. oktobra. Kada je reč o proceni gospodina Borovića, to bi značilo da će se njegovo izvođenje dokaza završiti do petka, 20. oktobra. I gospodin Lukić će završiti u petak, 8. decembra, na osnovu grubih proračuna vremena koje imamo na raspolaganju, pa se nadamo da će to da bude program koga ćemo moći da se držimo. Gospodine Vasiću, izveštaj veštaka koji je pomenuo gospodin Moore, kada mislite da će on da bude na raspolaganju?

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, da. Ja sam u prethodnoj pauzi razgovarao sa uvažanim kolegom Mooreom na tu temu. Taj ekspertski nalaz je napisan i predat na prevođenje. Ja čekam da se vrati sa prevođenja do... do... ja se nadam do kraja ove, ove nedelje, tako da bi u ponedeljak mogli da ga dostavimo gospodinu Mooreu. Taj nalaz je... nema mnogo stranica, tako da, da možda ona bojazan koju je izneo moj kolega Moore da će mu trebati mnogo vremena, evo li... lišavam ga te bo... bojazni. Taj... taj nalaz u BHS verziji nije... imao je dakle dvanaest i po stranica, trinaest stranica. Ne znam koliko će imati na engleskom, ali otprilike negde tu verovatno. Dakle, neće biti preobiman, tako da mislim da će moj kolega Moore moći to da u roku koji je podoban - pročita i odgovori.

SUDIJA PARKER: Hvala vam na tome, gospodine Vasiću. Mislim da je to time rešeno. Da li možemo da pomenemo još dve stvari koje se tiču rasporeda rada. Kao što vam je poznato, s obzirom na plenarnu sednicu, sutra nećemo zasedati. Biće još jedna plenarna sednica koju je predložio predsednik Suda za sredu sledeće nedelje. Ali to je plenarna sednica na kojoj ovo Pretresno veće neće biti prisutno, tako da ćemo sledeće nedelje raditi kako je bilo predviđeno. A bićemo prisutni samo popodne u danu plenarne sednice. Kada je reč o izvođenju dokaza gospodina Borovića, ako sve bude onako kako se nadamo, izvođenje dokaza trebalo bi da se završi do petka, 20. oktobra. Naredni utorak je dan Ujedinjenih Nacija (United Nations Day) i tog dana se ne radi. Čini se da bi svima bilo od koristi ukoliko ne bismo zasedali u ponedeljak. Molim vas da to imate na umu, naročito gospodin Lukić koji planira dolazak svojih svedoka, tako da bismo onda mogli da imamo duži vikend i počeli bi sa radom u sredu. To nas sada dovodi Gospodine Moore do one druge stvari o kojoj je govorio gospodin Lukić. Da li mogu da kažem da smatramo da nije na Pretresnom veću da objašnjava svoje odluke i mi to nećemo da radimo. Ali ukoliko ima neki tekući problem u vezi jednog svedoka koga je pomenuo gospodin Lukić, da li biste mogli da nam kažete kakvo je vaše mišljenje gospodine Moore?

TUŽILAC MOORE: Nema problema.

SUDIJA PARKER: To neće biti dovoljno, gospodine Moore.

TUŽILAC MOORE: Pa, mi se držimo odluke Pretresnog veća.

SUDIJA PARKER: Da li želite ponovo da razgovarate sa tim svedokom?

TUŽILAC MOORE: Da, naravno. Pitanja su se otvorila tokom suđenja.

SUDIJA PARKER: Da, i?

TUŽILAC MOORE: I s obzirom na odluku Pretresnog veća, mi bismo želeli da sa njim ponovo razgovaramo.

SUDIJA PARKER: Da. A Gospodin Lukić je rekao da vi pozivate svedoke sa kojima želite da obavite razgovor. Da li je to tačno?

TUŽILAC MOORE: Kada je reč o svedoku koji treba da dođe, to nije poziv sa ovog Suda, nego je to nešto što je u okviru srpskog pravosuđa. Ništa više od toga.

SUDIJA PARKER: Ne, ne mislim na to da svedoci dođu ovde, već da vi razgovarate sa njima?

TUŽILAC MOORE: Da, to je tačno. Moramo da se odredi taj konkretan datum i sa time da se reši pitanje određenog datuma datuma, i onda da se ugovori sastanak.

SUDIJA PARKER: Da.

TUŽILAC MOORE: Tako se to radi. Dakle, to nije nikakav pritisak da se obavi razgovor.

SUDIJA PARKER: I onda vi postupate na osnovu toga da svedok mora da vam da dodatnu izjavu čak ukoliko on to ne želi da uradi?

TUŽILAC MOORE: Ne, to je sad jedan drugi postupak koji treba da se uradi ali to je sada... to je pitanje za njih. Tako ja shvatam zakonodavstvo. Oni su dobili sudski poziv, a njima je da li će da daju iskaz ili ne. Ali ako ne žele, onda druge stvari mogu...

SUDIJA PARKER: Ne. Pitanje je da li žele sa vama da razgovaraju ili ne, i da daju dodatne informacije ili dodatnu izjavu?

TUŽILAC MOORE: Upravo tako.

SUDIJA PARKER: Da. U redu. Hvala, gospodine Moore.

ADVOKAT BOROVIĆ: Časni Sude, izvinjavam se.

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću?

ADVOKAT BOROVIĆ: Ja se izvinjavam što sam vas prekinuo. Samo me interesuje nastavak onoga što je želeo Moore da kaže. Ukoliko ne žele da daju intervju ti svedoci, šta sledi? To nismo čuli. Hvala.

SUDIJA PARKER: Da li biste mogli da kažete koji je vaš stav ili ne, gospodine Moore?

TUŽILAC MOORE: Čekaću da vidim šta će biti.

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću, ja ne znam na šta misli gospodin Moore. Pretresno veće smatra da ukoliko bilo šta treba još da se uradi, biće potrebno da se skrene pažnja Pretresnom veću na to. Ali time se još uvek nisam bavio, jer nemamo taj konkretan slučaj pred nama. Ali imamo, čini se, neku konkretnu situaciju kod gospodina Lukića.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA PARKER: Gospodine Lukiću, Odbrana je podnela jedan podnesak u vezi ovog pitanja o kome treba da donesemo odluku. Ali po mišljenju Pretresnog veća i obzirom na odluku koja je već doneta, Tužilaštvo će imati mogućnost da razgovara sa bilo kojim svedokom u ovoj fazi, bilo da je to prvi put ili neki sledeći put. A kako će svedok da reaguje na to, to je već nešto što zavisi od svedoka. S obzirom na te okolnosti, Pretresno veće je mišljenja da u ovom trenutku ne donosi neki novi ili drugačiji nalog. Pa, obzirom na okolnosti, budući da nema ništa što je ostalo nerešeno u ovom trenutku, sada prekidamo sa radom do četvrtka u 9.00 časova.

Fond za humanitarno pravo

